

СИРОМАХЪТ И ТРИТЕ СКЪПОЦЕННИ КАМЪКА

chitanka.info

Дали е било дали не е било, живял един сиромаш. Нищо си нямал — нито къща, нито нива. Какво да прави? Отишъл в гората, оплел си колиба от пръти и се заселил в нея.

Събере едно въже сух вършинак, занесе го в града, продаде го, купи си хляб — така се прехранвал.

Веднъж се запътил за града, занесъл дърва продал ги, купил си хляб, мушнал го в пазвата и си тръгнал. Станало му студено свил се и едва се влачел към колибата си.

Пътят му минавал покрай царския дворец.

Забелязала го царската дъщеря и казала на баща си:

— Гледай, татко, един дявол минава.

Погледнал бащата, — не минава дявол, а беден човек и той се разсърдил на дъщеря си:

— Никакъв дявол не е, а човек!

— Не, какъв ти човек — и черен, и окъсан — казала дъщерята, — дявол е, дявол!

Захванали да спорят бащата и дъщерята. Бащата се разсърдил и започнал да крещи:

— Щом е така, веднага се омъжи за него, иначе ще ти откъсна главата.

Тя се уплашила и вместо да умре, решила да се омъжи за сиромаша.

Вързала това-онова в кърпа, затичала подире му и завикала:

— Почакай, човече.

Сиромашът се обърнал, не повярвал, че такава хубавица го вика. Обърнал се и не погледнал повече назад. Влязъл сиромашът в колибата си, влязла и тя след него.

Сиромашът я попитал:

— Защо дойде тук?

Тя отговорила:

— Защото трябва да се ожениш за мен.

Сиромашът се разтреперил — защо му е такава жена, как ще я храни.

— Нали виждаш как живея: продавам съчки, за да си купя комат хляб, а теб с какво ще храня?

Девојката отговорила:

— Не бой се, ще храня и себе си, и теб.

Сетне добавила:

— Ето ти една кърпа, струва петстотин гроша, цената е втъкана в нея. Вземи я, занеси я на панаира, щом се загледа някой в нея — кажи: цената е втъкана; продай я и донеси парите.

Взел кърпата сиромяхът и я занесъл на панаира.

Един търговец попитал за цената.

Сиромяхът му отговорил:

— Цената е на нея.

Кърпата се харесала на търговеца.

— Да вървим, вкъщи ще ти наброя парите — казал той.

Завел сиромяха в къщи, наброил му петстотин гроша, нагостил го и го изпратил.

Сиромяхът занесъл парите вкъщи.

Жена му изтъкала друга кърпа и на нея изписала същата цена; дала я на мъжа си и рекла:

— Занеси и нея на пазара.

Тръгнал сиромяхът занесъл я на пазара. Разнасял кърпата насам-натам, разнася я, но все не можел да я продаде.

Един човек попитал за цената.

— Пари нямам — казал той, — но ако искаш, ще ти кажа за нея три мъдрости.

— Не — извикал сиромяхът, — за думи не я продавам, — взел кърпата и я занесъл вкъщи.

Жена му го попитала:

— Никой ли не поиска да я купи?

— Не само един човек я искаше за три мъдрости, ала аз не му я дадох — казал мъжът.

Жената се ядосала:

— Тръгвай и веднага намери човека дай му кърпата за трите думи.

Отишъл сиромяхът пак на пазара. Търсил човека търсил го, най-после го намерил и му казал:

— Ще ти дам кърпата за трите думи.

— Да вървим — рекъл човекът. Завел го вкъщи и казал: — Първо — не говори нищо, без да помислиш, а помисли и тогава кажи. Второ — ако ти наприказват срещу някого, каквото и да било, дори че иска да те убие, не се втурвай да убиваш този човек, а най-напред хубавичко

проучи дали е истина. Трето — ако си при река и дойде при теб човек да те попита има ли брод, а ти на бърза ръка кажеш — май че има, върви, и той тръгне и потъне, — това не е хубаво; трябва да кажеш — не зная, братко, провери сам. Ето моите три поуки.

Сетне надарил сиромаха и го изпратил.

Прибрал се сиромахът вкъщи, разказал всичко на жена си. Жената рекла:

— Запомни това, ще ти послужи. А сега ще е добре да идеш някъде на работа. Ще спечелиш пари — ще ги донесеш, ще купим чифт волове и ще заживеем като хората.

Тръгнал сиромахът към града. На пътя си срещнал трима търговци.

— Добър ден — казали търговците.

— Дал бог добро — отговорил сиромахът.

— Ще ни станеш ли ратай?

— Защо не, ще ви стана.

— Колко искаш за една година?

— Шестдесет гроша.

Търговците му дали парите за цяла година.

— Ето, изпрати ги у вас.

Сиромахът взел парите и ги изпратил по един земляк вкъщи, а сам тръгнал с търговците.

Три дни и три ноци вървели, никъде вода не видели. Излезли на една планинска пътека оттатък планината, в една клисура, имало вода.

Търговците дали една стомна на ратая и му казали:

— В клисурата има вода, иди и донеси.

Тръгнал сиромахът със стомната. Приближил се до водата, а един юнак-хубавец, въоръжен до зъби, си играе с една жаба.

Юнакът видял сиромаха и го попитал:

— Е, братко, кажи кой е по-красив — аз или жабата?

Сиромахът без малко щял да каже това, което му било на езика, ала си спомнил съвета — да не говори, без да помисли. Замислил се сиромахът, дори се дръпнал на три крачки. Мислил, мислил — уплашил се — ами какво ще стане, ако на юнака не му хареса, ако каже, че той е по-красив от жабата, и го убие?! Тук сигурно има нещо.

А юнакът припирал:

— Казвай защо мълчиш?

Сиромахът помислил — „По-добре е да кажа, че жабата е по-красива.“ и отговорил:

— Жабата е по-красива!

На юнака това му трябвало. Едва казал сиромахът, че жабата е по-красива — жабешката кожа се пукнала и от нея излязла хубавица с невиджана красота.

Зарадвал се юнакът-хубавец, целунал сиромаха:

— Колко хора убих при тази вода, докато получа такъв отговор и освободя омагьосаната хубавица от магията! Сега иди и кажи на всички: водата е свободна, аз си отивам оттук.

На раздяла юнакът му подарил три чудесни скъпоценни камъка и един златен женски колан и му казал:

— Вземи тези скъпоценни камъни, ще ти послужат, а с колана, ако имаш жена, да се препаше с него и ще роди син със златни къдрици.

Сбогувал се юнакът със сиромаха и заминал с хубавицата си.

Сиромахът взел скъпоценните камъни и златния пояс, загънал ги в парцали, и ги изпратил по един земляк на жена си, напълнил стомната с вода и я занесъл на търговците. Те се учудили, че се е върнал жив, и го попитали:

— Имаше ли някой при водата?

— Имаше, но си отиде — казал сиромахът. — Водата вече е свободна.

Всички започнали да се прегръщат и радват.

— Какво каза на юнака, че той освободи водата? Толкова години вече се мъчим без вода.

В това време землякът занесъл на жената на сиромаха цялото богатство, загънато в парцали.

Жената развила само единия скъпоценен камък — от половината му израсъл прекрасен град с дворци и градини. Пуснала в полето табуни коне, стада овце и черни биволи, цанила пастири и зачакала мъжа си.

А сиромахът изкарал годината. За добрата служба търговците му подарили още пари и го освободили. Не им трябвало повече ратай: водата била свободна, а те заради нея наемали ратаи.

Тръгнал си сиромахът към къщи. Върви и гледа — пасат черди биволи. Попитал биволарите:

— Чии са тези черди?

Биволарите казали неговото име.

Той се обидил, дори се разсърдил, помислил, че му се подиграват, ала нищо не казал и тръгнал нататък. Срещнал по пътя стада овце. Попитал овчарите на кого са те веднага изrekli неговото име. Като стигнал до гегата, що да види — няма я плетената му колиба, а на нейно място — огромен дворец.

Замислил се сирوماхът. След това влязъл в двора.

— Къде живее една такава и такава жена? — попитал един слуга.

— Нашата господарка ли? Ето там, на хълма, в двореца — отговорил слугата.

Зачудил се сирوماхът, нищо не разбира. От всички страни се стекли слуги. Попитали го, работа ли търси, не иска ли да стане ратай?

— Да — казал той, — ще стана.

Всички заприказвали вкупом. Едни викали:

— Не ни трябва ратай.

Други:

— Трябва ни.

А един старец — пастир на гъски — казал:

— Ще го взема да варди гъските.

Така изминал месец. Сирوماхът пасял гъските. И ето че веднъж казал на стареца:

— Искам да видя господарката.

— Аз не смея да ида при нея — отвърнал старецът, — ама ще изпратя едно момиченце.

Изпратили едно момиченце и му казали:

— Кажи на господарката, че тук един човек вече цял месец работи при нас и иска да те види.

Момиченцето предало желанието на ратая.

Господарката помислила, че може мъжът ѝ да се е върнал, излязла на балкона и накарала слугите да го доведат. Тя го видяла отгоре, познала го и заповядала на слугите:

— Вземете го на ръце и го донесете така, че кракът му да не стъпи на земята.

Слугите изтичали, вдигнали го на ръце, а го щипят отдолу, — от къде на къде такава почит към простия пастир на гъски.

Сложили го пред господарката.

Тя освободила всички слуги, облякла и пременила мъжа си. Хванала го след това под ръка и се заразхождала с него.

Здравата се уплашили слугите, като разбрали, че това е стопанинът, помислили си — всички ни ще изпъди. А той никого не изпъдил, а тръгнал да разглежда стаите.

В една стая видял малко момче със златни къдрици. Разгневил се, той хванал кинжала си, втурнал се да убие жена си, ала си спомнил думите на оня човек да помисли, преди да убива. Размислил се, спомнил си как ѝ изпратил златния колан и какво му казал юнакът. Спомнил си и разбрал, че, види се, от колана е родила жена му момче със златни къдрици. Дошла жена му и казала:

— Всичко това спечели ти: помниш ли как ми изпрати трите скъпоценни камъка и златния колан. Целия този град и двореца — всичко построих само с половината от единия чуден камък. А двата камъка и половина и досега са още цели: толкова са скъпи, че никой не може да ги размени.

Зарадвал се човекът. Заживял весело и щастливо. Жената веднъж рекла:

— Покани баща ми.

— Добре — казал мъжът.

Извели от табуна един бял кон, оседлали го със сребърно седло, сложили му сребърна юзда, пременили един слуга с бяла дреха и го изпратили да повика царя-баща на гости, като му заповядали:

— На никого по пътя, пък и на самия цар не казвай, че си наш слуга, а само кажи — зетят ви ми поръча да ви повикам на гости при него.

Пристигнал слугата при царя и казал:

— Зетят ви моли да му идете на гости.

Царят само се засмял:

— Не те ли е срам, такъв юнак, да предаваш поканата на оня нещастен просяк? Как е посмял да ме кани мен, царя, на гости?!

Слугата се върнал, разказал как го приел царят. На другия ден извели от табуна един червен кон, оседлали го със златно седло, облекли слугата със златна дреха и го изпратили при царя.

Пристигнал слугата и казал:

— Царю велики! Зетят ви моли да заповядате на гости при него.

Царицата казала на царя:

— Да идем, вземи слугите и храна, ще го повикаме в полето, ще му подарим пари, все пак зет ни е.

Слугата се върнал, доложил на господарите си:

— Така и така царят иде със свитата си.

Пристигнал царят, гледа стада овце и попитал:

— На кого са тези стада?

Казали името на зетя му. Върви по-нататък, гледа — пасат табуни коне.

— Чии са тези табуни? — попитал царят.

И пак споменали името на зетя му.

Царят огледал табуните, наредил да хвърлят всичката храна, която взели за из път, върнал всичките слуги и казал:

— Личи си, забогатял е моят зет, срамота е да ходя при него с храната и слугите си.

Пристигнали, гледат един чудесен град, а сред града — дворец, дъщеря му и мъжът ѝ се разхождат на балкона.

Качили се царят и царицата горе, прегърнали дъщеря си и зетя си.

Дъщерята попитала:

— Защо не искахте да дойдете — срам ли ви беше?

Влезли в залата. Трапезата била отрупана с гозби, ама такива каквито и царят никога не бил виждал.

Благословил царят зетя си, окачил му верижката си и го сложил да царува.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.